

PUNA SHOQËRORE - HUMANITARE E NXËNËSVE:
koncept dhe udhëzime për realizim

PËRMBAJTJA

HYRJE.....4

Parimet e punës shoqërore - humanitare

Qasjet në mësim

QËLLIMET E PUNËS SHOQËRORE - HUMANITARE7

Lidhja me standardet kombëtare

Rezultatet e pritshme

LLOJET E PUNËS SHOQËRORE - HUMANITARE.....9

Ndihma dhe mbështetja në komunitet

Fushata për rritjen të ndërgjegjësimit

Përfaqësim për ndërmarrjen e veprimeve civile

Promovimi i multikulturalizmit dhe respektimi i diversitetit

KOMPONENTET E PUNËS SHOQËRORE – HUMANITARE.....10

Mësim teorik (6 orë mësimore)

Angazhim praktik (20 orë)

PËRGATITJET PËR ZBATIM11

Përzgjedhja e mësuesve përgjegjës

Përfshirja e komunitetit dhe prindërve/kujdestarëve

Formimi i grupeve të nxënësve për realizimin e punës shoqërore - humanitare

UDHËZIMET PËR ZBATIM.....14

Trajnime për mësim teorik

Trajnime tematike (2-6 orë)

Planifikimi i projekteve (3 orë)

Zbatimi i projekteve (8-10 orë)

Reflektim mbi punën (1-2 orë)

Promovimi i projekteve (3 orë)

VLERËSIMI I NXËNËSVE.....17

SHTOJCAT20

Shembuj të projekteve

Formular për planifikim të projektit

HYRJE

Në botën moderne, të rinjtë përballen me sfida të shumta sociale dhe humanitare që kërkojnë prej tyre ndërgjegjësim, empati dhe angazhim proaktiv. Kuptimin për këto sfida si dhe zhvillimin e ndjenjës për përgjegjësi sociale dhe qytetarisë aktive nxënësit e fitojnë përmes angazhimit të drejtpërdrejtë në punë të dobishme shoqërore. Përmes angazhimit në këtë punë, nxënësit në shkolla duhet të fitojnë njohuri, aftësi dhe përvoja që nevojiten për të mësuar se si të kontribuojnë në zhvillimin e komunitetit të tyre dhe më gjerë, në shoqëri.

Nëpërmjet pjesëmarrjes në punë shoqërore - humanitare, nxënësit përfshihen në zgjidhjen e çështjeve nga bota reale, i kuptojnë këndvështrimet e ndryshme dhe bashkëpunojnë me bashkëmoshatarët e tyre në projekte që rezultojnë nga nevojat e komunitetit dhe shoqërisë. Kjo punë nuk është vetëm përvojë edukative, por edhe platformë për zhvillimin personal, sepse u jep nxënësve mundësinë të mendojnë për rolin e tyre në botë dhe si mund të ndikojnë pozitivisht në gjetjen e zgjidhjeve për probleme të ndryshme sociale dhe në këtë mënyrë të ndihmojnë të tjerët.

Në arsimin fillor, puna shoqërore humanitare u dedikohet nxënësve nga periudha e tretë e shkollës fillore (klasat 7-9) të cilët janë në fazën kyçe zhvillimore në të cilën të rinjtë fillojnë të formojnë identitetet, vlerat dhe besimet e tyre. Në këtë moshë, nxënësit janë të aftë për të menduarit kritik dhe janë gjithnjë e më të vetëdijshëm për çështjet shoqërore dhe humanitare që i rrethojnë. Nëpërmjet punës shoqërore - humanitare, ky ndërgjegjësim kanalizohet në veprime konstruktive, duke i kahëzuar nxënësit që të bëhen qytetarë të informuar dhe empatik.

Me përqendrimin në këtë grupmoshë dhe angazhimin në këtë lloj pune edukohet një gjeneratë e të rinjve që jo vetëm do të jenë të vetëdijshëm për sfidat me të cilat përballen komunitetet e tyre, por edhe do të aftësohen për të ndërmarrë veprime. Pritet që ky angazhim i hershëm në punë të dobishme shoqërore t'i ndihmojë nxënësit të zhvillojnë nevojë të përhershme për të dhënë kontribut pozitiv në shoqëri.

Parimet e punës shoqërore - humanitare

1. Empatia dhe dhembshuria

Empatia përfshin të kuptuarit dhe ndarjen e ndjenjave të të tjerëve, ndërsa dhembshuria e zgjeron këtë kuptim të kujdesit aktiv dhe ndihmës për ata të cilët kanë nevojë. Zhvillimi i empatisë dhe dhembshurisë i ndihmon nxënësit të lidhen me njerëz me prejardhje të ndryshme në situata të ndryshme. I inkurajon të njohin problemet dhe nevojat e të tjerëve, duke nxitur ndjenjën e solidaritetit dhe përgjegjësie morale.

Aktivitetet e dedikuara për të zhvilluar empatinë dhe dhembshurinë tek nxënësit mund të përfshijnë punë vullnetare me grupe të ndryshme në shoqëri, pjesëmarrja në ushtrime me lujatjen e roleve për të përjetuar këndvështrimet e të tjerëve ose përfshirja në projekte që mbështesin drejtpërdrejt individët e marginalizuar ose të pafavorizuar. Empatia dhe dhembshuria mund të zhvillohen tek nxënësit, për shembull, nëpërmjet ndërveprimit me

banuesit më të moshuar në një shtëpi për kujdes të personave të moshuar, gjë që do të mundësojë dëgjimin e përvojave të tyre.

2. Gjithëpërfshirja dhe diversiteti

Gjithëpërfshirja përfshin krijimin e mjedisit ku të gjithë, pavarësisht nga prejardhja, identiteti apo aftësitë e tyre, të ndjehen të respektuar dhe të vlerësuar. Diversiteti i referohet pranisë së dallimeve në një mjedis të caktuar, duke përfshirë përkatësinë etnike, gjinore, statusin socio-ekonomik etj. Pranimi i gjithëpërfshirjes dhe diversitetit siguron që të gjithë nxënësit të kenë mundësi të barabarta për pjesëmarrje dhe kontribut, promovon mbështetjen e ndërsjellë, respektim dhe mirëkuptim midis nxënësve, përmirëson aftësitë sociale të nxënësve dhe zgjeron perspektivat e tyre. Vetëm kjo kontribuon në përgatitjen e nxënësve për të kontribuar në mënyrë aktive për jetën në një shoqëri gjithëpërfshirëse dhe multikulturore.

Puna shoqërore – humanitare mund të përfshijë aktivitete me të cilat festohen/shënohen kultura dhe tradita të ndryshme, të tilla si panaire kulturore, seminare të diversitetit dhe ushtrime gjithëpërfshirëse për ndërtim të ekipit. Përveç kësaj, aktivitetet të cilat zhvillohen me grupe të përziera etnike/gjuhësore nxënësish, pavarësisht nga përmbajtja apo qëllimi i tyre, mund të kontribuojnë në pranimin e diversitetit dhe krijimin e mjedisit gjithëpërfshirës në një sistem arsimor i cili nuk është i ndarë në bazë gjuhësore. Të gjitha aktivitetet në kuadër të punës shoqërore - humanitare duhet të mundësojnë pjesëmarrjen e të gjithë nxënësve, pavarësisht aftësive apo prejardhjes së tyre.

3. Angazhimi në komunitet

Angazhimi në komunitet përfshin ndërtimin dhe mbajtjen e marrëdhënieve të forta me shoqërinë lokale dhe organizatat për t'iu përgjigjur qëllimeve dhe sfidatve të përbashkëta. Duke u kyçur në komunitet, nxënësit mund të fitojnë përvojë prej botës reale dhe t'i kuptojnë më mirë problemet sociale. Kjo ndihmon në tejkalimin e hendekut midis përmbajtjes arsimore dhe zbatimit të tyre praktik, duke e bërë mësimin më relevant dhe më të pranueshëm.

Angazhimi në komunitet mund të arrihet përmes partneriteteve me organizatat lokale jofitimprurës/joqeveritare, projekteve të kryerjes së shërbimeve në komunitet dhe nismave të tjera për bashkëpunim.

4. Iniciativat e nxënësve

Iniciativat e nxënësve kanë të bëjnë me fuqizimin e nxënësve për të propozuar dhe organizuar aktivitete, për të marrë vendime dhe për të pasur zë në mësimin e tyre dhe realizimin e aktiviteteve në projekte. Nxitja e iniciativave të nxënësve ndihmon në zhvillimin e aftësive drejtuese, komunikuese dhe organizative, vetëbesimin, ndjenjën e të poseduarit në punën e vet dhe ndjenjën e përkatësisë në shkollë dhe në shoqëri. Në të njëjtën kohë, realizimi i iniciativave të nxënësve promovon të menduarit kritik dhe zgjidhjen e problemeve, duke u mundësuar nxënësve të kenë rol aktiv në formësimin e përvojave të tyre arsimore.

Ofrimi i mundësive që nxënësit të udhëheqin projekte, të propozojnë ide dhe të marrin vendime për aktivitetet e tyre (p.sh. të vendosin se çfarë do të jetë fokusi në një projekt humanitar, si do të realizohen ngjarje të caktuara ose me kë do të bashkëpunojnë në fushatat e përfaqësimit), e nxit pjesëmarrjen e tyre jo vetëm në projekte aktuale, por edhe në aktivitete të ngjashme në të ardhmen.

5. Qëndrueshmëria

Qëndrueshmëria në këtë kontekst ka të bëjë me krijimin e projekteve dhe iniciativave që kanë ndikim pozitiv afatgjatë në shoqëri dhe mjedis, duke siguruar vazhdimsinë e efekteve edhe përtej kornizës kohore të caktuar. Theksimi i qëndrueshmërisë siguron që efektet pozitive të punës shoqërore - humanitare të zgjasin edhe pas përfundimit të aktiviteteve, duke kontribuar në përmirësimin e vazhdueshëm të shoqërisë dhe ruajtjen e mjedisit.

Për të promovuar qëndrueshmërinë, projektet që në fillim duhet të hartohen për të ofruar përfitime afatgjata. Kjo mund të përfshijë krijimin e sistemeve për mbështetje të vazhdueshme, përdorimin e burimeve në mënyrë efikase dhe nxitjen e partneriteteve të cilat mund të mirëmbajnë dhe ta mbindërtojnë punën e nisur nga nxënësit. Shembuj të tillë janë projektet me ndihmën e të cilave rregullohen parqe dhe hapsira të gjelbërta në shoqëri që do të vazhdojnë t'i mirëmbajnë banorët vendas ose zhvillohen materiale edukative që shkollat do të mund t'i përdorin në vitet e ardhshme shkollore.

Qasjet në mësim

Puna shoqërore – humanitare e nxënësve paraqet proces dinamik edukativ prej të cilit pritet që të ketë efekte pozitive tek nxënësit dhe në komunitet, përkatësisht në shoqëri. Për këtë qëllim, Puna shoqërore - humanitare duhet të bashkojë qasjet e mëposhtme në të mësuar:

- **Të mësuarit përmes përvojës:**
nxënësit mësojnë më mirë kur marrin pjesë drejtpërdrejt në aktivitete dhe fitojnë përvoja reale dhe praktike prej tyre. Puna shoqërore - humanitare mundëson nxënësve të përballen me situata konkrete, të mësojnë prej veprimeve të tyre dhe të zbatojnë njohuritë teorike në jetën reale. Nxënësit zhvillojnë nivel më të lartë empatie dhe përgjegjësie kur janë të përfshirë në aktivitete të cilat kanë ndikim të drejtpërdrejtë tek të tjerët, veçanërisht kur ndihmojnë në komunitet.
- **Mësim i bazuar në projekte:**
Kjo qasje i nxit nxënësit të lidhin dhe të zbatojnë njohuritë dhe aftësitë e fituara përmes disiplinave të ndryshme të përfaqësuara në mësimdhënien e rregullt për të zgjidhur një problem konkret ose për të përfunduar një projekt në fushën e punës shoqërore - humanitare. Duke zgjidhur probleme reale, nxënësit stimulohen të mendojnë në mënyrë kritike, të kërkojnë zgjidhje të ndryshme dhe të marrin vendime me rëndësi praktike.
- **Të mësuarit në bashkëpunim:**
Puna shoqërore - humanitare përfshin më shumë pjesëmarrës, kështu që nxënësit zhvillojnë aftësi për punë ekipore, komunikim, negocim dhe vendimmarrje të përbashkët. Nxënësit mësojnë nga njëri-tjetri, gjë që pasuron procesin e tyre mësimor dhe i nxit ata të kuptojnë rëndësinë e mendimeve dhe përvojave të ndryshme. Këto kompetenca janë vendimtare për të ardhmen e tyre.

Këto tre qasje janë të ndërlidhura dhe së bashku formojnë një model arsimor dinamik dhe efikas, i cili jo vetëm përmirëson njohuritë akademike, por edhe ndërton aftësitë sociale, emocionale dhe komunikuese të nxënësve. Këto qasje nxisin nxënësit të bëhen anëtarë aktivë të shoqërisë, të cilët mund të kontribuojnë në përparimin e saj.

QËLLIMET E PUNËS SHOQËRORE - HUMANITARE

Puna shoqërore - humanitare duhet të kontribuoj në zhvillimin e ndërgjegjësimit, aftësive dhe përkushtimin e nxënësve për zgjidhjen e problemeve të karakterit socialo - humanitar. Qëllimet e kësaj lloji punë mund të shihen nga prizmi i Standardeve Kombëtare dhe të operacionalizohen përmes rezultateve të pritura.

Lidhja me Standardet kombëtare

Puna shoqërore - humanitare e nxënësve kontribuon në arritjen e Standardeve kombëtare për arritjet e nxënësve në fund të arsimit fillor në fushat e Zhvillimit personal dhe social (V) dhe Shoqërisë dhe kulturës demokratike (VI):

Nxënësi/nxënësja di dhe/ose është në gjendje:

- V-A.10 për të zbatuar parimet etike në vlerësimin e së drejtës dhe të gabuarës në veprimet e veta dhe të të tjerëve dhe për të manifestuar tipare të virtytshme të karakterit (siç janë: ndershmëria, drejtësia, respekti, durimi, kujdesi, mirësjellja, mirënjohja, vendosmëria, guximi dhe vetëdisiplina);
- V-A.14 të dëgjojë në mënyrë aktive dhe të reagojë në mënyrë të përshtatshme, duke treguar empati dhe mirëkuptim për të tjerët dhe duke shprehur shqetësimet dhe nevojat e veta në mënyrë konstruktive;
- V-A.15 të bashkëpunojë me të tjerët në arritjen e qëllimeve të përbashkëta, duke ndarë pikëpamjet dhe nevojat e veta me të tjerët dhe duke marrë parasysh pikëpamjet dhe nevojat e të tjerëve;
- VI-A.5 të kuptojë dallimet ndërmjet njerëzve mbi çdo bazë (përkatësia gjinore dhe etnike, mosha, aftësitë, statusi social, orientimi seksual etj.);
- VI-A.8 për të perceptuar atë që i bashkon dhe çfarë i ndan njerëzit në komunitet, për të gjetur mënyra për të kontribuar në përparimin e komunitetit, duke marrë parasysh nevojat dhe interesat e të gjithëve;
- VI-A.9 të njohë grupet vulnerabël në shoqëri, të mbështesë dhe të marrë pjesë në aksione humanitare dhe vullnetare;
- VI-A.12 të analizojë dhe diskutojë në mënyrë kritike për vlerat e shoqërisë civile, rolet e ndryshme dhe sjelljet e qytetarëve dhe rolin e tij në to;
- VI-A.13 të analizojë konceptin e të drejtave të njeriut dhe të drejtave të fëmijëve, të identifikojë rastet e shkeljes së të drejtave dhe të marrë masa për respektimin pakriter të tyre;
- VI-A.15 të identifikojë situatat në të cilat qytetarët mund të ndikojnë në jetën në komunitet dhe të angazhohen në përmirësimin e situatave;
- VI-A.18 të analizojë në mënyrë kritike kërcënimet nga zhvillimi i pabalancuar ndaj mjedisit jetësor dhe të kontribuojë aktivisht në mbrojtjen dhe përparimin e tij;

Nxënësi /nxënësja kupton dhe pranon se:

- V-B.7 iniciativa, këmbëngulja, qëndrueshmëria dhe përgjegjësia janë të rëndësishme për kryerjen e detyrave, arritjen e qëllimeve dhe tejkalimin e sfidave në situatat e përditshme;
- V-B.8 ndërveprimi me të tjerët është i dyanshëm – ashtu si ka të drejtë t'u kërkojë të tjerëve të mundësojnë realizimin e interesave dhe nevojave të tij/saj, ai/ajo gjithashtu ka përgjegjësinë t'u japë hapësirë të tjerëve për të kënaqur interesat dhe nevojat e tyre;
- VI-B.5 barazia, njëtrajtshmëria dhe kohezioni social janë të nevojshëm për funksionimin e suksesshëm të komunitetit;

- VI-B.6 angazhimi personal dhe bashkëpunimi me të tjerët janë thelbësore për arritjen e interesit të përbashkët publik;
- VI-B.7 secili qytetar është i detyruar të sillet me përgjegjësi ndaj bashkëqytetarëve të tij, ndaj komunitetit dhe shoqërisë në tërësi, duke marrë parasysh vazhdimisht pasojat e veprimeve të tij mbi të tjerët dhe mjedisin;
- VI-B.9 çdo qytetar duhet të marrë përgjegjësinë për ndryshimet në natyrë të shkaktuara nga veprimtaritë njerëzore;

Rezultatet e pritshme

Puna shoqërore - humanitare duhet të zbatohet në mënyrë të tillë që të ketë efekte të shumëfishta në fusha të ndryshme të zhvillimit të nxënësve. Duke siguruar pjesëmarrjen aktive të nxënësve, pritjet të arrihen rezultatet e mëposhtme:

- **Përmirësimi i ndërgjegjësimi social:** Nxënësit do të fitojnë njohuri më të thella të çështjeve sociale dhe humanitare, si: varfëria, pabarazia, qëndrueshmëria ekologjike, të drejtat e njeriut etj. Ata do të mësojnë të njohin ndërlidhjen e këtyre çështjeve dhe ndikimin që ato kanë tek individët dhe komunitetet.
- **Zhvillimi i empatisë dhe dhembshurisë:** Duke punuar në projekte të cilat kanë të bëjnë me problemet e botës reale, nxënësit do të zhvillojnë ndjenjë më të madhe empatie për ata që kanë nevojë. Ata do të mësojnë të vlerësojnë sfidat me të cilat përballen të tjerët dhe do të motivohen për të kontribuar në gjetjen e zgjidhjeve.
- **Forcimi i angazhimit civil:** Puna shoqërore - humanitarei nxit nxënësit të bëhen pjesëmarrës aktivë në komunitetet e tyre. Nëpërmjet realizimit të projekteve praktike në komunitetin e afërt dhe më të gjerë, nxënësit do të mësojnë për rëndësinë e përgjegjësisë civile dhe fuqinë e veprimit të përbashkët në krijimin e ndryshimeve pozitive.
- **Ndërtimi i punës në grup dhe aftësive udhëheqëse:** Nxënësit do të bashkëpunojnë me bashkëmoshatarët e tyre në projekte të ndryshme, duke ndërtuar/zhvilluar punën në grup, komunikimin dhe aftësitë udhëheqëse. Këto aftësi janë thelbësore jo vetëm për suksesin e projekteve, por edhe për jetën e ardhshme akademike dhe profesionale të nxënësve.
- **Nxitja e zhvillimit personal:** Pjesëmarrja në punën e dobishme shoqërore do të nxisë vetë-reflektimin dhe zhvillimin personal. Nxënësit do të inkurajohen të mendojnë në mënyrë kritike për vlerat e tyre dhe se si mund të kontribuojnë për një shoqëri më të drejtë dhe më të barabartë.

LLOJET E PUNËS SHOQËRORE - HUMANITARE

Të gjitha llojet e punës shoqërore - humanitare duhet t'u mundësojnë nxënësve të bëjnë ndryshim të dukshëm në komunitetet e tyre. E përbashkët për të gjitha llojet e kësaj pune është se nxënësit janë të përfshirë si pjesëmarrës aktivë ndërsa mësuesit janë vetëm drejtues në këtë proces. Të gjitha aktivitetet e ofruara në kuadër të llojeve të ndryshme të kësaj pune mundet dhe duhet t'u përshtaten nevojave, burimeve dhe interesave specifike të nxënësve, me kusht që të ruhet komponenti i tyre arsimor dhe të arrihen efektet e pritura.

Nxënësit mund të kryejnë lloje të ndryshme të punëve të dobishme shoqërore, të grupuara rreth katër kategorive të mëposhtme:

Ndihma dhe mbështetja në komunitet

- **Rregullimi i hapësirave publike:** pastrimi i hapësirave publike (p.sh. parqe dhe rrugë, kënde lojërash), lyerja e gardheve etj.
- **Mbjellja e bimëve dhe zbulimi i mjedisit:** mbjellja e pemëve dhe gjelbërimi, rritja e luleve ose produkteve kopshtare, kositja e barit ose realizimi i aktiviteteve për ruajtjen e mjedisit.
- **Fushata për donacione:** grumbullimi dhe shpërndarja e ushqimeve, veshjeve dhe produkteve të tjera bazë për ata që kanë nevojë (për shembull, për strehimoret e të pastrehëve, për viktimat e fatkeqësive natyrore).
- **Vullnetarizmi në azile/qendra kujdesi:** dhënia e ndihmës në shtëpitë e të moshuarve, strehimoret e të pastrehëve, strehimoret e viktimave të dhunës, strehimoret e kafshëve etj.

Fushata për rritjen e ndërgjegjësimit

- **Edukim për shëndetin dhe mirëqenien:** realizimi i fushatave ndërgjegjëse për sfidat shëndetësore si për shembull, shëndeti mendor, të ushqyerit dhe ushtrimet fizike.
- **Fushata kundër dhunës:** organizimi i seminareve për edukimin e bashkëmoshatarëve kushtuar ngacmimit dhe bullizmit dhe promovimit të kulturës së mirësjelljes dhe gjithëpërfshirjes.
- **Ndërgjegjësimi ekologjik:** organizimi i ngjarjeve ose krijimi i materialeve edukative për mbrojtjen e mjedisit, riciklimin dhe jetesë të qëndrueshme.
- **Përfaqësimi për të drejtat e njeriut:** kryerja e aktiviteteve për rritjen e ndërgjegjësimit për çështjet që lidhen me të drejtat e njeriut, si barazia gjinore, mbështetja e refugjatëve ose drejtësia sociale.

Përfaqësimi për ndërmarrjen e veprimeve civile

- **Përfaqësimi për zgjidhjen e problemeve:** identifikimi i problemeve që prekin nxënësit dhe përpjekja për aplikimin e ndryshimeve që çojnë në zgjidhjen e problemeve (për shembull, përmes peticioneve, shkrimit të letrave ose fushatave në mediat sociale).
- **Edukimi për kulturë demokratike:** organizimi i edukimit të bashkëmoshatarëve për të forcuar pjesëmarrjen demokratike të nxënësve në klasë dhe në komunitetet e nxënësve në shkollë.

Promovimi i multikulturalizmit dhe respektimi i diversitetit

- **Panaire multikulturore:** organizimi i ngjarjeve që promovojnë identitetin kulturor të nxënësve përmes ushqimit, muzikës, vallëzimit dhe tregimit të tregimeve karakteristike për komunitetet etnike ose rajoneve në vend.
- **Punëtori multikulturore:** organizimi i punëtorive që hulumtojnë dhe festojnë kultura dhe identitete të ndryshme në komunitetin e shkollës.

Shembuj të projekteve nga lloje të ndryshme të punës shoqërore - humanitare janë dhënë në Shtojcën A. Të gjithë shembujt e përmendur aty synojnë të shërbejnë vetëm si frymëzim për projektet që do të zhvillohen për realizimin e punës shoqërore - humanitare.

KOMPONENTET E PUNËS SHOQËRORE - HUMANITARE

Puna shoqërore - humanitare duhet të strukturohet në mënyrë për t'u siguruar nxënësve kombinim të balancuar të njohurive teorike dhe përvojë praktike. Përbëhet nga disa komponentë që duhet të kontribuojnë në zhvillimin e përgjithshëm të të kuptuarit të sfidave socialo-humanitare nga nxënësit dhe në angazhimin e tyre për tejkalimin e këtyre sfidave.

Mësim teorik (6 orë mësimore)

Nxënësit njihen me punën e dobishme shoqërore përmes pjesëmarrjes në trajnime që duhet t'u ofroj nxënësve njohuritë e nevojshme për çështjet sociale dhe humanitare. Mësimi teorik, që zgjat 6 orë mësimore, zhvillohet përmes kombinimit të ligjeratave, diskutimeve dhe prezantimeve multimediale që përfshijnë:

- **Çështjet sociale globale dhe lokale:** zbulimi se cilat janë çështjet e rëndësishme sociale dhe humanitare në nivel global dhe lokal (p.sh., varfëria, pabarazia, sfidat ekologjike, të drejtat e njeriut).
- **Etika dhe përgjegjësia sociale:** diskutimet mbi Implikimet etike të punës shoqërore - humanitare dhe përgjegjësitë e individëve dhe komuniteteve në promovimin e drejtësisë sociale.
- **Kompetenca kulturore:** të kuptuarit e rëndësisë së ndërgjegjësimit kulturor dhe ndjeshmërisë në punën sociale humanitare, veçanërisht kur aktivitetet kanë të bëjnë me komunitete që janë të ndryshme nga ato të dikujt (p.sh., dallimet në gjuhë, fe, moshë).

Angazhim praktik (20 orë)

Thelbi i programit është angazhimi praktik, në kuadër të të cilit nxënësit zbatojnë njohuritë e tyre duke punuar në projekte praktike në botën reale të punës sociale-humanitare. Ky komponent realizohet në fazat e mëposhtme:

- **Trajnimi tematik:** Organizohet me qëllim që nxënësit të fitojnë kompetenca specifike që nevojiten për realizimin me sukses të aktiviteteve në kuadër të projektit "të tyre". Kështu për shembull, nëse projekti ka të bëjë me organizimin e fushatave kundër dhunës, trajnimi duhet të jetë rreth asaj se si të zhvillohen fushata efektive, por edhe në lidhje me llojet e dhunës

dhe si të trajtohen ato në kontekstin specifik dhe grupin e synuar konkret të fushatës. Ose, nëse nxënësit vendosin të zbatojnë punëtori multikulturore, trajnimi duhet t'u mundësojë nxënësve të fitojnë jo vetëm kompetenca multikulturore, por edhe kompetenca për të zhvilluar punëtori me grupin e synuar "të tyre".

- **Planifikimi i projektit:** Nxënësit punojnë në grupet e tyre për të planifikuar dhe hartuar aktivitetet në kuadër të projekteve të tyre. Prej tyre pritet që të identifikojnë çështje të caktuara, të vendosin qëllime dhe të zhvillojnë plan aksional të detajuar me aktivitete që do të kontribuojë në zgjidhjen e problemit. Mësuesit japin udhëzime për të siguruar realizimin dhe efikasitetin e projekteve.
- **Zbatimi i projekteve:** Nxënësit i realizojnë aktivitetet në kuadër të projekteve të tyre sipas udhëzimeve që përmban plani i veprimit. Mësuesit ndjekin angazhimin e tyre për tu siguruar që zbatimi i aktiviteteve është në rrugën e duhur dhe se qëllimi i vendosur do të arrihet në punën me grupet e synuara.
- **Reflektimi:** Gjatë dhe pas realizimit të projekteve, nxënësit ndajnë përvojat e tyre, sfidat me të cilat janë përballur dhe sukseset që kanë arritur. Kjo i lejon ata të përvetësojnë përvojat e tyre dhe t'i lidhin ato me çështje më të gjera sociale dhe humanitare.
- **Promovimi i projekteve:** Në një ngjarje të veçantë nxënësit prezantojnë para shkollës dhe komunitetit "produktet" nga realizimi i projekteve të tyre.

Për angazhimin praktik të nxënësve (të gjitha fazat së bashku) janë planifikuar 20 orë. Kohëzgjatja e secilës fazë, e shprehur në orë, mund të ndryshojë nga një projekt në tjetrin, në varësi të llojit të punës shoqërore - humanitare, përkatësisht nga natyra e aktiviteteve që pritët të realizohen.

PËRGATITJET PËR ZBATIM

Përzgjedhja e mësuesve përgjegjës

Mësuesit që do të jenë përgjegjës për realizimin e punës shoqërore - humanitare përcaktohen sipas interesit të shprehur dhe/ose sipas propozimit të aktivave profesionale dhe drejtorit të shkollës. Këshilli i mësuesve i konfirmon mësuesit që do të jenë përgjegjës për secilin grup nxënësish të angazhuar në punë të dobishme shoqërore.

Shkolla mund të caktojë mësues/bashkëpunëtorë profesional të cilët do të jenë të ngarkuar për të kryer vetëm trajnimin hyrës (në kuadër të mësimin teorik) pa marrë pjesë në projektet konkrete, ose të caktojë mësues që do të jenë përgjegjës si për realizimin e trajnimit ashtu edhe për realizimin e komponentit praktik të punës shoqërore - humanitare. Mësuesëve që do të jenë përgjegjës për realizimin e punës shoqërore - humanitare me një grup nxënësish në kohëzgjatje prej 20 orëve u llogariten 36 orë kohë pune. Mësuesit mund ta shpërndajnë punën grupeve të nxënësve për të cilët janë përgjegjës gjatë gjithë vitit shkollor, kështu me një pjesë të grupeve do të punojnë në gjysmëvjetorin e parë, ndërsa me grupet e tjera në gjysmëvjetorin e dytë të vitit shkollor. Një mësues mund të jetë përgjegjës dhe të punojë me dy grupe gjatë një gjysmëvjetori (paralelisht ose në mënyrë të njëpasnjëshme).

Angazhimi i mësuesve përgjegjës për realizimin e punës shoqërore - humanitare konsiston në:

- **planifikim për angazhimin e vet** në punën e dobishme shoqërore për secilin grup nxënësish ndaras dhe të bëjnë përshtatjet e nevojshme në planifikim sipas situatave të reja/të

paparashikuara; planifikimi duhet të përmbajë: listën e nxënësve të përfshirë, llojin e punës shoqërore - humanitare dhe grupet e synuara që do të përfitojnë nga puna, periudhën kohore të realizimit të saj, planin dhe instrumentet për ndjekjen e rregullsisë së nxënësve, pjesëmarrjen dhe angazhimin e tyre në aktivitete.

- **sigurimi i një mjedisi gjithëpërfshirëse** për zbatimin e aktiviteteve të projektit që do të jenë **të sigurta** si për nxënësit ashtu edhe për pjesëmarrësit nga grupi i synuar,
- **monitorimi i vazhdueshëm i punës së nxënësve** në përputhje me rolin e tyre në zbatimin e aktiviteteve të përcaktuara në planin e veprimit për realizimin e projektit dhe për t'u dhënë atyre mbështetje dhe ndihmë në përballjen me sfida të mundshme, si dhe informacione për arritjet përgjatë gjithë kohës së procesit,
- **ndjekja dhe vlerësimi i arritjeve të nxënësve** gjatë zbatimit të të gjithë projektit.

Përfshirja e komunitetit dhe prindërve/kujdestarëve

Në kontekst të punës shoqërore - humanitare të nxënësve, komuniteti i referohet një grupi njerëzish që jetojnë në të njëjtin mjedis dhe ndajnë interesa, vlera dhe qëllime të përbashkëta. Mund të jetë komunitet lokal, si vendbanim, qytet ose fshat, ose mund të jetë një komunitet më i ngushtë i lidhur me tema të caktuara sociale ose shoqërore (p.sh. fëmijët në kopsht, persona të vendosur në shtëpi për persona të moshuar, etj.). Kur nxënësit kryejnë punë të dobishme shoqërore për komunitetin, ata marrin pjesë në aktivitete që synojnë të përmirësojnë cilësinë e jetës në atë komunitet, të ndihmojnë grupet vulnerabël ose të kontribuojnë në zgjidhjen e problemeve sociale dhe humanitare. Nëpërmjet këtyre aktiviteteve, nxënësit zhvillojnë ndjenjën e përgjegjësisë, empatisë dhe ndërgjegjësimin për nevojat e të tjerëve.

Përfshirja e komunitetit në punën e dobishme shoqërore të nxënësve është çelësi për suksesin e punës shoqërore - humanitare të nxënësve. Përfshirja e tij në përgatitjen për punën e dobishme shoqërore është thelbësor për të siguruar rëndësinë dhe suksesin e aktiviteteve. Kjo mund të arrihet përmes:

- **identifikimit të nevojave të komunitetit:** zbatohet nga shkollat dhe/ose komunitetet e nxënësve përmes anketave, intervistave ose bisedave me drejtues lokalë, ekspertë në fusha të caktuara, organizatat dhe/ose institucionet lokale, me qëllim për të kuptuar më mirë nevojat e komunitetit dhe për të përcaktuar mundësitë për përfshirjen e nxënësve.
- **koordinimi me organizatat lokale:** komunat, institucionet publike dhe private dhe organizatat joqeveritare aktive në komunitet mund të bashkëpunojnë me shkollat për të ofruar projekte apo iniciativa konkrete dhe për t'u ofruar nxënësve platforma për të marrë pjesë në zgjidhjen e problemeve reale sociale.
- **përfshirja e anëtarëve të komunitetit** drejtpërdrejt në punën e dobishme shoqërore të nxënësve si mentorë, koordinatorë ose vullnetarë (për shembull, banorët lokalë ose profesionistët mund të ndajnë përvojat e tyre ose, së bashku me mësuesit përgjegjës, t'i udhëheqin nxënësit në realizimin e aktiviteteve).
- **sigurimi i burimeve dhe mbështetjes nga komuniteti:** kycja e bizneseve dhe organizatave lokale mund të sigurojë mbështetje financiare ose materiale për projekte (për shembull, bizneset lokale mund të sponsorizojnë aktivitete ose të ofrojnë bashkëpunim për projekte me interes për komunitetin).

Rekomandohet që në procesin e negocimit për përfshirjen e grupeve potenciale të synuara në punën e dobishme shoqërore të nxënësve të përfshihen prindërit/kujdestarët (nëpërmjet këshillave të prindërve dhe/ose individualisht) për shkak të kontributit që ata mund të japin në ofrimin e mbështetjes së komunitetit. Pritet që shkolla të informojë prindërit/kujdestarët për punën e dobishme shoqërore që planifikon dhe për pjesëmarrjen e nxënësve dhe mësuesve përgjegjës në realizimin e saj. Gjithashtu, shkolla mund të nxisë prindërit/kujdestarët që të marrin pjesë në aktivitete të caktuara të projekteve konkrete të planifikuara nga nxënësit.

Përveç kësaj, çdo nxënës duhet të marrë pëlqimin nga prindërit/kujdestarët për të marrë pjesë në punë konkrete të dobishme shoqërore, veçanërisht kur ai përfshin aktivitete që zhvillohen jashtë ambienteve të shkollës.

Formimi i grupeve të nxënësve për realizimin e punës shoqërore - humanitare

Mësuesit përgjegjës, të angazhuar për realizimin e punës shoqërore - humanitare, në bashkëpunim me komunitetin e nxënësve, zhvillojnë procedurën e zgjedhjes së llojit të punës shoqërore - humanitare me nxënësit sipas klasave - veçanërisht për klasën e 7, për klasën e 8 dhe për klasën e 9. Nxënësve u jepet listë me tre lloje të punës shoqërore - humanitare të ofruara për vitin shkollor (shembuj të dhënë në kapitullin Llojet e punës shoqërore - humanitare mund të shërbejnë si ide). Lista e llojeve të ofruara të punës shoqërore - humanitare është bërë në bazë të:

- nevojave të identifikuar të komunitetit
- ofertave nga komunitetet lokale
- rekomandimeve të marra nga nxënësit e përfshirë në projekte të veçanta të punës shoqërore - humanitare të realizuara në vitin e kaluar shkollor
- preferencave të mësuesve përgjegjës

Në listën e llojeve të ofruara të punës shoqërore - humanitare nga të cilat pritet që nxënësit të bëjnë zgjedhjen e tyre, duhet të përmenden si vijon:

- Lloji i punës së dobishme shoqërore dhe grupi i synuar të cilit i referohet
- Mësuesi përgjegjës për realizimin e tij
- Periudha kohore e realizimit të tij dhe mënyra se si pritet të realizohet (pas/para orëve të mësimi, të shtunave etj.).
- Efektet që pritet të arrihen në komunitet dhe rezultatet e pritura të të nxënësve për nxënësit

Çdo nxënës nga secila klasë bën zgjedhjen në atë mënyrë që në listë shënon (me 1 dhe 2) dy lloje të punës shoqërore - humanitare në të cilat do të dëshironte të merrte pjesë, me 1 shënon llojin e punës që është zgjedhja e tij e parë, dhe me 2 atë që është zgjedhja e tij e dytë. Kjo gjë i mundëson mësuesit/shkollës t'i shpërndaj projektet për punën e dobishme shoqërore në gjysmëvjetor dhe të ndajë nxënësit në grupe. Gjatë formimit të grupeve, përparësi ka zgjedhja e parë, ndërsa zgjedhja e dytë merret parasysh nëse nuk ka numër të mjaftueshëm të nxënësve të interesuar për të formuar një grup.

Procedura përsëritet çdo vit shkollor. Gjatë kësaj, duhet pasur parasysh se një nxënës nuk mund të zgjedhë të njëjtën punë shoqërore - humanitare në disa vite shkollore, por përkundrazi, duhet të përfshihet në një lloj tjetër pune në çdo vit shkollor. Prandaj, rekomandohet që lista e llojeve të ofruara

të punëve të dobishme shoqërore të modifikohet nga një vit shkollor në tjetrin në mënyrë që t'u ofrohet nxënësve mundësi më e madhe për të zgjedhur.

Grupet për realizimin e llojeve të përzgjedhura të punës shoqërore - humanitare formohen pas përfundimit të trajnimit për mësim teorik në të cilin marrin pjesë të gjithë nxënësit (pavarësisht grupit të cilit do t'i përkasin) dhe procedurës së përzgjedhjes të punës shoqërore - humanitare. Secili grup duhet të përbëhet nga më së shumti 20 nxënës, mundësisht me të njëjtin/përafërsisht numër të djemëve dhe vajzave. Gjatë caktimit të nxënësve sipas zgjedhjes së bërë, merret parasysh se grupi/grupet për punën e dobishme shoqërore konkrete mund të përbëhen nga nxënës që mësojnë në të njëjtën klasë ose në klasa të ndryshme brenda së njëjtës paralele. Mësuesit përgjegjës pregatisin listë të nxënësve për çdo grup të veçantë, i informojnë nxënësit se në cilin grup janë caktuar dhe i publikojnë listat në web faqen e shkollës dhe/ose në tabelën e njoftimeve të shkollës.

Në shkollat ku mësimi zhvillohet në dy ose tre gjuhë, është e dëshirueshme që nxënësit që mësojnë në gjuhë të ndryshme mësimore dhe kanë zgjedhur të njëjtën lloj pune të dobishme shoqërore, të formohen grupe "të përziera" nxënësish të ekuilibruara në aspektin gjuhësor. Në rast të tillë, përgjegjës për zbatimin e projekteve me grupe të "përziera" nxënësish janë të paktën dy mësues (një ngpëra secilën gjuhë të përfaqësuar mësimore), të cilët i drejtojnë aktivitetet në dy gjuhë, me trajtim të barabartë të dy gjuhëve të përfaqësuar mësimore ndaj të gjithë nxënësve të përfshirë.

Në shkollat ku mësojnë nxënësit me aftësi të kufizuara, formohen grupe të përziera në të cilat nxënësit me aftësi të kufizuara punojnë së bashku me bashkëmoshatarët e tyre për të mundësuar mbështetjen e ndërsjellë dhe shkëmbimin e përvojave. Krijimi i grupeve heterogjene i inkurajon bashkëmoshatarët të lidhen dhe të punojnë bashkarishtë mbi qëllimet e projektit. Është e rëndësishme të kultivohet mjedis barazie, në të cilin të gjithë nxënësit ndihen të vlerësuar dhe të mbështetur.

Nëse për një lloj pune shoqërore - humanitare paraqitet një numër i madh nxënësish shfaqet nevoja për të formuar disa grupe, bëhet shpërndarja e kohës së realizimit të projekteve, kështu që një pjesë e grupeve punojnë në gjysmëvjetorin e pare, e disa në gjysmëvjetorin e dytë të vitit shkollor.

UDHËZIMET PËR ZBATIM

Ecuria e suksesshme e punës shoqërore - humanitare kërkon planifikim dhe koordinim të kujdesshëm, por edhe fleksibilitet që do të sigurojë përshtatjen me nevojat e nxënësve dhe të komunitetit. Udhëzimet e mëposhtme të zbatimit ofrojnë qasje hap pas hapi për mësuesit përgjegjës, shërbimin profesional dhe komunitetin e shkollës për të siguruar efektivitetin, efikasitetin dhe qëndrueshmërinë e programit:

I. Trajnime për mësim teorik

Trajnimet, që zgjasin 6 orë mësimore, organizohen për të gjithë nxënësit, pavarësisht nga projektet për të cilat ata janë përcaktuar dhe i referohen koncepteve bazike të punës shoqërore - humanitare si: çështjet sociale globale dhe lokale, etika dhe përgjegjësia sociale dhe kompetenca kulturore (e shpjeguar më në detaje tek Komponentat e punës shoqërore - humanitare). Gjatë kësaj duhet pasur kujdes si vijon:

Seanca interaktive:

- Përdorimi i një sërë metodash mësimdhënëse, duke përfshirë leksione, diskutime, prezantime multimediale dhe folës të ftuar, për të siguruar kuptimin e koncepteve bazë.
- Nxitja e pjesëmarrjes aktive të nxënësve duke parashtruar pyetje për diskutime në grup dhe të hapura për të thelluar të kuptuarit e tyre dhe për të stimuluar të menduarit kritik.

Përdorimi i rasteve të studimit:

- Prezantohen raste të studimit të jetës reale që pasqyrojnë çështje aktuale sociale dhe humanitare, ku nxënësit inkurajohen të analizojnë këto raste dhe të diskutojnë zgjidhjet e mundshme.
- Përmbajtja teorike lidhet me përvojat e nxënësve dhe me ngjarjet në komunitetet e tyre.

Kontrollim nëse konceptet bazë janë kuptuar:

- Përdoren kuize, teste të shkurtra dhe/ ose prezantime në grup për të përcaktuar se sa nxënësit i kanë kuptuar konceptet bazë.
- Nxënësve u jepen informacione kthyesë për t'i ndihmuar të kuptojnë konceptet në mënyrë më efektive.

II. Trajnime tematike (2-6 orë)

Trajnime tematik (i shpjeguar më hollësisht në kuadër të Komponentave të punës shoqërore - humanitare) relizohet për nevojat e një projekti konkret dhe mund të ndryshojë në gjatësi, në varësi të faktit nëse (dhe sa) mësimdhënia e rregullt në vitet e mëparshme u ka mundësuar nxënësve të fitojnë kompetencat e nevojshme për realizimin e projektit. Në varësi të përmbajtjes së trajnimit, për realizimin e tij mund të angazhohen mësuesi përgjegjës, mësues tjetër, bashkëpunëtor profesional i shkollës, prind-vullnetar ose person-vullnetar.

III. Planifikimi i projekteve (3 orë)

Planifikimi i realizimit të projektit në kornizën kohore të dhënë paraprakisht bëhet nga nxënësit të cilët janë përcaktuar për projektin e caktuar –planifikimi bëhet në grup. Mësuesi përgjegjës ka rolin e mbikëqyrjes së planifikimit për të siguruar që planifikimi të mos komprometojë parimet e qëndrueshmërisë dhe gjithëpërfshirjes dhe të sigurojë përfshirjen e të gjithë nxënësve në grup. Planifikimi përfshin:

Përcaktimin e aktiviteteve

- Nxënësit, brenda grupit të tyre dhe me ndihmën e mësuesit përgjegjës, përcaktojnë veprimtaritë për realizimin e projektit të cilat mund të ngrihen në formën e hapave që dalin nga njëri-tjetri, ose në formën e veprimtarive të pavarura që mund të relizohen paralelisht (nga ana e nëngrupeve të vogla) ose njëra pas tjetrës, sipas një radhitje rastësisht të përcaktuar. Vëmendje e veçantë i kushtohet përcaktimit dhe përshtatjes së aktiviteteve sipas mundësive dhe interesave të nxënësve me aftësi të kufizuara.

Përgatitjen e planit aksional

- Shërben si udhëzues për organizimin dhe zbatimin me sukses të punës shoqërore - humanitare, duke ofruar strukturë, detyra dhe qëllime të qarta.
- Formulohet në formën e tabelës në të cilën renditen (formulari është dhënë në Shtojcën B):
 - aktivitetet konkrete të cilat duhet të ndërmerren
 - përshkrim i shkurtër i secilit prej aktiviteteve

- periudha kohore/afaftet kohore për realizimin e secilit aktivitet
- emri i nxënësi i cili është përgjegjës për zbatimin e secilit prej aktiviteteve
- emrat e nxënësve të përfshirë në realizimin e çdo aktiviteti
- burimet (materialet, mjetet dhe/ose veglat) për zbatimin e secilit aktivitet
- rezultatet e pritura (të matshme dhe/ose të dukshme) nga secili aktivitet

Sigurimin e burimeve për realizimin e projektit

- Nxënësit, me ndihmën e mësuesit, sigurojnë burimet (mjetet, materialet dhe/ose veglat) e nevojshme për realizimin e projektit përpara se të fillojë zbatimi i tij.
- Nëse lista e burimeve të nevojshme është e gjatë dhe/ose shkolla nuk disponon disa prej burimeve, siguri i tyre mund të bëhet aktivitet i veçantë brenda projektit dhe si i tillë, të renditet në planin aksional. Në një rast të tillë, siguri i burimeve (ose një pjesë e tyre) bëhet pjesë e implementimit të projektit.

IV. Zbatimi i projekteve (8-10 orë)

Zbatimi i çdo projekti ndjek dinamikën e vet, të përcaktuar me planin aksional. Mësuesi është përgjegjës për motivimin e nxënësve dhe realizimin me sukses të çdo aktiviteti të përshkruar në plan. Për këtë qëllim, është thelbësore të sigurohet:

Ndjekja dhe mbështetja e zbatimit:

- Mësuesi përgjegjës duhet të ndjek rregullisht punën dhe ecurinë e grupit "të tij" dhe të ofrojë udhëzime për zgjidhjen e problemeve me të cilat ballafaqohen nxënësit gjatë realizimit të aktiviteteve. Mësuesi duhet t'u ofrojë mbështetje nxënësve me aftësi të kufizuara kur ata kanë nevojë dhe u jep udhëzime të qarta dhe i inkurajon rregullisht.
- Në fokus të ndjekjes së punës së projektit janë rezultatet e pritshme (të matshme dhe/ose të dukshme) të secilit aktivitet të përcaktuar nga plani aksional. Detyra e mësuesit përgjegjës është, së bashku me nxënësit e grupit, të konstatojë nëse (dhe në çfarë mase) janë arritur rezultatet e pritura të planifikuara dhe, nëse është e nevojshme, të parashikojë masa që duhen marrë për realizimin e plotë të tyre.
- Mësuesi përgjegjës siguron që projektet të realizohen në mënyrë të sigurt dhe etike, veçanërisht kur në fokus të aktiviteteve është popullsia vulnerabël dhe/ose çështje të ndjeshme.

Dokumentimi i përvojave të nxënësve:

- Prej nxënësve pritet që gjatë realizimit të aktiviteteve të dokumentojnë përvojat e tyre, sfidat dhe momentet e të nxënësve, duke mbajtur ditar (në formë elektronike ose të shkruar) në të cilin do të shënojnë mendimet, pikpamjet dhe emocionet e tyre të ilustruara me fotografi (nëse paraprakisht kanë marrë pëlqim për fotografim).

V. Reflektimi mbi punën (1-2 orë)

Seancë reflektuese

- Pas përfundimit të projekteve të tyre, nxënësit nga grupi marrin pjesë në një seancë reflektuese ku ndajnë përvojat e tyre, sfidat me të cilat janë përballur dhe sukseset që kanë arritur.
- Nxënësit marrin informacione kthyes nga mësuesi përgjegjës, eventualisht dhe nga përfaqësuesi i grupit të synuar (ose personi përgjegjës për grupin e synuar) të cilat synojnë t'i ndihmojë ata të vlerësojnë në mënyrë kritike punën e tyre dhe efektet e saj.

- Pas përfundimit të projekteve, të gjithë nxënësit duhet të vlerësohen për punën e tyre. Kjo është veçanërisht e rëndësishme për nxitjen e vetëbesimit të nxënësve me aftësi të kufizuara.

Diskutim për angazhim të ardhshëm

- Nga reflektimi duhet të dalin mendime se si nxënësit mund të vazhdojnë me punën e dobishme shoqërore edhe jashtë projekteve aktuale. Për nxënësit e klasës së 7 dhe të 8, prej kësaj mund të rezultojnë ide për punë në projektin e ardhshëm socialo-humanitar, ndërsa për nxënësit e klasës së 9, mund të jetë nxitje për të zbatuar aftësitë dhe njohuritë e fituara si pjesë e një angazhimi të ardhshëm qytetar jashtë shkollës.

VI. Promovimi i projekteve (3 orë)

Puna për secilin projekt përfundon me ngjarje ku prezantohen përpjekjet dhe arritjet e nxënësve. Pritet që në të njëjtën ngjarje të promovohen të gjitha projektet e realizuara në vitin rrjedhës shkollor ose të organizohen disa ngjarje dhe në secilin prej tyre të promovohen projekte të të njëjtit lloj të punës shoqërore - humanitare. Në ngjarje duhet të marrin pjesë përfaqësues të menaxhmentit të shkollës dhe mësues, prindër/kujdestarë dhe përfaqësues të grupeve të synuara dhe komuniteteve. Ngjarja duhet të përfshijë:

Prezantime përfundimtare

- Secili grup prezanton projektin e tij përmes një prezantimi (multimedial, videoklip, fotografi, prezantim power point) të aktiviteteve që ka ndërmarrë dhe rezultateve që ka arritur, duke theksuar ndikimin që ka bërë dhe sfidat që ka kapërcyer.
- Prezantimet i lejojnë nxënësit pjesëmarrës të tregojnë punën e tyre, ndërsa nxënësit e tjerë të mësojnë nga përvojat e bashkëmoshatarëve të tyre.

Festë për arritjet

- Ngjarja paraqet " festim" të punës dhe kontributit të nxënësve që kanë punuar në projekte të ndryshme.
- Në festë të gjithë pjesëmarrësve në projektet e paraqitura në ngjarje u ndahen certifikata, ndërsa nxënësve që janë dalluar veçanërisht me pjesëmarrjen e tyre u ndahen edhe mirënjohje për përpjekjet e tyre për të bërë ndryshim pozitiv në komunitetet e tyre.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Mësimdhënësit përgjegjës për realizimin e punës shoqërore - humanitare duhet të ndjekin vazhdimisht pjesëmarrjen dhe angazhimin e nxënësve në projekte dhe të vlerësojnë progresin e secilit nxënës të përfshirë. Para fillimit të realizimit të projekteve, mësuesit duhet të planifikojnë edhe mënyrën e ndjekjes së nxënësve. Gjatë realizimit të aktiviteteve të projekteve të punës shoqërore - humanitare, nga çdo mësues përgjegjës pritët:

- të ndjek dhe shënojë rregullsinë e secilit nxënës,
- të ndjek angazhimin e çdo nxënësi gjatë kohës së aktiviteteve, përkushtimin dhe kontributin që ai ka në realizimin e tyre;

- të kontrolloj ditarët e nxënësve në të cilët ata shënojnë mendimet, pikpamjet dhe emocionet e tyre në lidhje me aktivitetet që kryejnë në mënyrë që të fitojë njohuri mbi përkushtimin e tyre dhe efektet nga Puna shoqërore - humanitare në zhvillimin e tyre personal dhe
- të vlerësojë përparimin e çdo nxënësi në përvetësimin e njohurive (sa informacion i ri përftohet përmes përvojës), në përvetësimin e aftësive (zgjidhja e problemeve, komunikimi, udhëheqja dhe bashkëpunimi) në manifestimin e vlerave të nevojshme (përgjegjësi, qëndrueshmëria, motivimi etj.) si dhe kontributi në realizimin e aktiviteteve (arritja e qëllimeve, respektimi i afateve etj.).

Vlerësimi i pjesëmarrjes në punën shoqërore - humanitare bëhet në mënyrë përshkuese, me fokus në angazhimin, përpjekjen dhe përparimin e nxënësit, në vend vetëm të orëve të relizuara në punën e dobishme shoqërore. Kategoritë përshkuese ose nivelet e arritjeve që tregojnë shkallën e ndryshme të suksesit dhe angazhimit të nxënësit në punën e dobishme shoqërore janë si më poshtë:

- **Pjesëmarrje e jashtëzakonshme**
Shembull: „Nxënësi ka demonstruar vazhdimisht entuziazëm, iniciativë dhe udhëheqje të jashtëzakonshme në të gjitha aktivitetet. Ai gjithashtu ka treguar përkushtim të thellë për të bërë ndikim pozitiv në komunitet dhe me pjesëmarrjen dhe punën e tij i tejkaloi pritshmëritë e përcaktuara me planin aksional.”
- **Pjesëmarrje e angazhuar**
Shembull: „Nxënësi u angazhua plotësisht në realizimin e detyrave, duke demonstruar siguri dhe etikë të fortë pune. Kontribuoi ndjeshëm në punën praktike të ekipit dhe iu qas të gjitha aktiviteteve me përgjegjësi dhe me qëndrim pozitiv”.
- **Pjesëmarrje e kënaqshme**
Shembull: „Nxënësi investoi nivel të kënaqshëm pune dhe tregoi gatishmëri për të bashkëpunuar në kryerjen e detyrave, por i mungonte iniciativa dhe krijimtaria për të përmbushur të gjitha pritshmëritë.”
- **Përmirësimi i nevojshëm**
Shembull: „Pjesëmarrja e nxënësit ishte minimale. Ai ka potencial, por duhet të fokusohet në punën ekipore, të tregojë më shumë përgjegjësi dhe të bëjë më shumë përpjekje për të kontribuar në realizimin e detyrave”.

Nota përshkuese për punën e dobishme shoqërore shënohet në shtojcën e dëftesës së nxënësit.

A. Shembuj të projekteve

Shembujt e mëposhtëm të projekteve synojnë të shërbejnë si frymëzim për realizimin e punës të dobishme shoqërore dhe jo si modele për realizim.

Pastrimi i mbeturinave në komunitet:

Përfshirja e nxënësve në pastrim në komunitet për arsye të zhvillimit të përgjegjësisë për mjedisin jetësor.

1. Temat e trajnimit:

- Rëndësia e sigurimit të higjienës në hapësirat publike
- Roli i qytetarëve dhe shërbimeve në mbajtjen e higjienës në hapësirat publike
- Llojet e mbeturinave dhe menaxhimi me mbeturinat
- Përdorim i sigurt i materialeve dhe pajisjeve të pastrimit

2. Planifikimi:

- Identifikimi i zonës lokale në të cilin ka nevojë për pastrim (p.sh. park, zona përeth lumit, plazh, lagje ose të tjera).
- Përgatitja e hulumtimit për shkaqet e mbeturinave të hedhura në atë zonë (kush hedh, nëse ka mjaft kosha mbeturinash dhe sa ka, sa rregullisht të njëjtat zbrazen
- Bashkëpunoni me autoritetet lokale ose grupet në komunitet në planifikimin e aktiviteteve të përbashkëta të projektit.
- Caktimi i roleve të nxënësve (p.sh. udhëheqësit e ekipeve, koordinatorët logjistikë, personat për komunikim).

3. Zbatimi:

- Zbatimi i hulumtimit dhe përpunimi i të dhënave
- Pajisja e nxënësve me mjetet dhe pajisjet e nevojshme (doreza, fshesa, thasë plehrash, jelekë mbrojtës).
- Ndarja e hapësirës në pjesë dhe përcaktimi i grupeve të nxënësve për të pastruar secilën pjesë.
- Pastrimi i zonave të caktuara në bashkëpunim me shërbimet lokale, klasifikimi i mbeturinave për riciklim aty ku është i mundur.

4. Pyetje për reflektim:

- Cili ishte roli juaj gjatë fushatës së pastrimit?
 - Me çfarë sfidash u përballët? Si i kaluat ato?
 - Çfarë keni mësuar për përgjegjësinë ekologjike?
 - Si ndikoi kjo përvojë në pikëpamjet tuaja për punën shoqërore - humanitare?
-

Vizitë në institucion për përkujdesjeje për personat e moshuar

Nxjtja e lidhjeve dhe ndjeshmërisë midis gjeneratave duke organizuar vizita në institucion për përkujdesjeje për personat e moshuar.

1. Temat e trajnimit:

- Kuptimi i plakjes dhe nevojave të personave të moshuar
- Komunikimi efektiv me personat e moshuar
- Respektimi i privatësisë dhe dinjitetit të personave të moshuar
- Aktivitete për të mbushur kohën e lirë të personave të moshuar

2. Planifikimi:

- Përgatije e nxënësve për të respektuar gjeneratat e vjetra.
- Kontaktimi me institucionin lokal të kujdesit për personat e moshuar për të organizuar vizitë.
- Planifikimi i aktiviteteve të tilla si leximi, luajtja e lojërave ose thjesht biseda me banuesit e atij institucioni.

3. Zbatimi:

- Organizimi i vizitave pasi të sigurohet se nxënësit janë të vetëdijshëm për rolet dhe përgjegjësitë e tyre.
- Sigurimi i ndërveprimeve ndërmjet nxënësve dhe banuesve në të cilat të gjithë ndajnë historitë dhe përvojat e jetës.

4. Pyetje për reflektim:

- Si u ndjetë para dhe pas vizitës?
- Çfarë mësuat nga bashkëveprimi me banuesit?
- Çfarë ju befasoi gjatë vizitës suaj?
- Si mund të vazhdoni të mbështesni të moshuarit në komunitetin tuaj?

Mbledhja e fondeve për qëllime humanitare

Përfshirja e nxënësve në mbledhjen e fondeve për një qëllim të zgjedhur duke organizuar një ngjarje humanitare.

1. Temat e trajnimit:

- Planifikimi dhe organizimi i ngjarjeve humanitare
- Negocim me sponsorë dhe donatorë
- Përdorimi i mediave sociale për qëllime marketingu
- Parimet etike gjatë mbledhjes së fondeve për qëllime humanitare

2. Planifikimi:

- Identifikimi i nevojave dhe/ ose një organizate bamirësie për ndihmë dhe mbështetje (p.sh. Kryqi i Kuq, strehimorja e kafshëve, spitali i fëmijëve).
- Mbledhja e ideve për organizim të një ngjarjeje për mbledhjen e fondeve (p.sh. "valle" me grupin e shkollës, aktivitet bamirësie, shfaqje talentesh) dhe përzgjedhja e ides për realizim.
- Planifikimi i ngjarjes.
- Krijimi i buxhetit për organizimin e ngjarjes.

3. Zbatimi:

- Realizimi i ngjarjes nga nxënësit të cilët janë të ndarë në grupe më të vogla përgjegjëse për promovim, shitje, mbështetje logjistike etj.
- Përfshirja e pjesëmarrësve në ngjarje të cilët nuk vijnë nga shkolla.

4. Pyetje për reflektim:

- Pse zgjodhët këtë kauzë të veçantë për të mbështetur?
- Çfarë roli keni pasur në organizimin e ngjarjes?
- Cila ishte pjesa më e vlefshme e përvojës?

- Si ndikoi ngjarja në të kuptuarit tuaj për punën shoqërore - humanitare?

Programi për tutorë me bashkëmoshatarët

Promovimi i suksesit akademik dhe mentorimi duke krijuar program tutorimi ndërmjet kolegëve në shkollë.

1. Temat e trajnimit:

- Çfarë është tutorimi dhe pse është i rëndësishëm?
- Krijimi i planeve efektive të mësimi
- Etika dhe konfidencialiteti në tutorim
- Bashkëpunimi me mësuesit
- Menaxhimi i kohës dhe organizimi

2. Planifikimi:

- Identifikimi i nxënësve të cilët kanë nevojë për mbështetje akademike dhe atyre që mund të shërbejnë si tutorë.
- Lidhja e nxënësve të tutoruar me tutorë bazuar në nevojat e nxënësve të tutoruar.
- Përgatitja e orarit për sesionet tutoriale dhe hapësirës ku mund të mbahen ato.

3. Zbatimi:

- Trajnimi i bashkëmoshatarëve për metodat efektive të tutorimit dhe aftësitë e komunikimit.
- Ndjekja e progresit të sesioneve të tutorimit dhe sigurimi i mbështetjes shtesë sipas nevojave.

4. Pyetje për reflektim:

- Tutorët: Çfarë keni mësuar nga dhënia e ndihmës kundrejt bashkëmoshatarëve tuaj?
- Të tutoruarit: Si ju ka ndihmuar tutorimi në mësimin tuaj?
- Me çfarë sfidash jeni ballafaquar dhe si i keni kaluar ato?
- Si mund të përmirësohet ky program për pjesëmarrësit e ardhshëm?

Fushatë për të rritur ndërgjegjësimin për dhunën e bashkëmoshatarëve

Rritja e ndërgjegjësimit për pasojat e dëmshme të dhunës së bashkëmoshatarëve përmes organizimit të një fushate në nivel shkolle dhe/ose komuniteti.

1. Temat e trajnimit:

- Llojet e dhunës së bashkëmoshatarëve
- Pasojat e dhunës së bashkëmoshatarëve
- Roli i shokëve të klasës në parandalimin dhe mbrojtjen e viktimave nga dhuna e bashkëmoshatarëve
- Planifikimi i fushatës për të rritur ndërgjegjësimin për dhunën e bashkëmoshatarëve
- Përdorimi i përgjegjshëm i mediave sociale në fushatat ndërgjegjëse

2. Planifikimi:

- Zgjedhja e llojit të fushatës (punëtori me bashkëmoshatarë, postera, fletushka dhe/ose pllakata, mesazhe në rrjetet sociale, shfaqje teatrale, shfaqje muzikore ose ekspozita arti, etj.)
- Zhvillimi i një strategjie për drejtimin e fushatës për të arritur efekte maksimale.
- Caktimi i roleve të nxënësve përgjatë fushatës (p.sh., krijuesit e përmbajtjeve, prezantuesit, organizatorët, promovuesit mediatik, etj.)

3. Zbatimi:

- Fillimi i fushatës duke përdorur platforma të ndryshme për promovim.
- Përgatitja e përmbajtjes për fushatën
- Organizimi i ngjarjeve për promovimin e përmbajtjeve

4. Pyetje për reflektim:

- Përse e keni të rëndësishme këtë çështje?
 - Si ndikoi fushata në të kuptuarit tuaj të problemit?
 - Cila ishte pjesa më efektive e fushatës?
 - Çfarë do të bënit ndryshe nëse do ta drejtonit sërish këtë fushatë?
-

B. Formular për planifikim të projektit

Titulli i projektit	
Qëllimet e projektit	
Mësues përgjegjës	
Nxënësit-pjesëmarrës në projekt	1. 2. 3. ::

Aktiviteti	Përshkrimi i aktivitetit	Afati i realizimit (nga... deri ...)	Emri i nxënësit/ nxënësve përgjegjës	Emrat e nxënësve të përfshirë	Burimet e nevojshme	Rezultatet e pritshme
1.						
2.						
3.						
4.						
...						